Eduskunnan vastaus hallituksen esitykseen porotalouden ja luontaiselinkeinojen rahoituslaiksi ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi

Eduskunnalle on annettu hallituksen esitys n:o 104/1999 vp porotalouden ja luontaiselinkeinojen rahoituslaiksi ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi. Eduskunta, jolle maa- ja metsätalousvaliokunta on antanut asiasta mietintönsä n:o 16/1999 vp, on hyväksynyt seuraavat lait:

Porotalouden ja luontaiselinkeinojen rahoituslaki

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 luku

Yleiset säännökset

1 §

Lain tavoitteet

Tämän lain tavoitteena on edistää ja monipuolistaa porotalouden ja luontaiselinkeinojen elinkeinotoimintaa, parantaa elinkeinojen rakennetta ja toimintaedellytyksiä, edistää uusiutuvien luonnonvarojen kestävää käyttöä, kehittää poronhoito- ja luontaiselinkeinoaluetta sekä tukea haja-asutusalueiden ja yhdyskuntien kehittämistä poronhoitoalueella ja luontaiselinkeinojen harjoittamisalueella. Tavoitteita toteutetaan osana porotalouden ja luontaiselinkeinojen toimintaedellytysten kehittämistä. Tämän lain mukaisissa toimenpiteissä tulee lisäksi ottaa huomioon Euroopan yhteisön yhteisen maatalouspolitiikan sekä alue- että rakennepolitiikan tavoitteet.

Lain mukaisissa toimenpiteissä on kiinnitettävä erityistä huomiota saamelaisten mahdollisuuksiin ylläpitää ja kehittää kulttuurimuotoonsa kuuluvia elinkeinoja saamelaisten kotiseutualueella.

Tämän lain mukaisissa toimenpiteissä on lisäksi kiinnitettävä erityistä huomiota:

1) tuottavuuden ja kilpailukyvyn lisäämiseen, porotalous- ja luontaiselinkeinon harjoittajien toiminnan monipuolistamiseen ja kehittämiseen taloudellisina kokonaisuuksina sekä yhteistoiminnan edistämiseen;

2) yritystoiminnan aloittamiseen;

3) tuotteiden laadun parantamiseen ja tuotannon uudistamiseen markkinoiden tarpeita vastaavaksi;

4) kestävän kehityksen mukaiseen tuotantoon, ympäristönäkökohtiin, vesivarojen kestävän käytön periaatteisiin ja työympäristön parantamiseen;

5) toteutettavien toimenpiteiden taloudellisiin, sosiaalisiin ja sivistyksellisiin vaikutuksiin sekä tasa-arvo- ja työllisyysvaikutuksiin; sekä

6) asunto-olojen kehittämiseen ja asuinympäristön parantamiseen.

2 §

Soveltamisala ja maantieteellinen soveltamisalue

Tätä lakia sovelletaan Euroopan maatalouden ohjaus- ja tukirahaston (EMOTR) tuesta maaseudun kehittämisen ja tiettyjen asetusten muuttamisesta ja kumoamisesta annetussa neuvoston asetuksessa (EY) N:o 1257/1999, jäljempänä EY:n maaseudun kehittämisasetus, tarkoitettuihin toimenpiteisiin. Lisäksi lakia sovelletaan EY:n markkinajärjestelyasetusten perusteella maksettaviin EU-osarahoitteisiin tukiin ja kansallisiin täydentäviin maaseudun kehittämistoimenpiteisiin. Tämän lain tavoitteiden saavuttamiseksi voidaan käyttää sekä kansallisia että Euroopan yhteisön (EY) rakennerahastoista tai Euroopan unionin (EU) muista varoista osaksi tai kokonaan rahoitettavia tukijärjestelmiä. Tätä lakia ei sovelleta Euroopan yhteisön yhteisen kalastuspolitiikan alaan kuuluvien toimenpiteiden tukemiseen.

Tätä lakia sovelletaan poronhoitolaissa (848/1990) tarkoitetulla poronhoitoalueella harjoitettavaan porotalouteen. Luontaiselinkeinojen osalta tämän lain säännöksiä sovelletaan Enontekiön, Inarin, Utsjoen ja Savukosken kunnissa sekä Muonion, Kittilän, Sodankylän ja Sallan kuntien niissä osissa, jotka ovat Kajangin, Tepaston, Pomovaaran, Peurasuvannon, Savukosken, Seitajärven, Ruotsukaisen, Pulkkaviidan ja Ylirovanvaaran muodostaman rajaviivan pohjoispuolella, asianomaiset rajaviivalle sattuvat taloryhmät kuitenkin kokonaan mukaan lukien.

3 §

Määritelmät

Porotaloustilalla ja luontaiselinkeinotilalla tarkoitetaan tässä laissa yhden tai useamman samalle omistajalle tai muulla perusteella tilaa hallitsevalle kuuluvan tilan tai tilanosan muodostamaa kokonaisuutta. Tilanosalla tarkoitetaan tilan määräosaa ja määräalaa. Porotaloustilana ja luontaiselinkeinotilana voidaan pitää myös rakennuskelpoista kiinteistöä. Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä siitä, mitä porotalouden tai luontaiselinkeinon harjoittamiseen soveltuva kokonaisuus käsittää.

Porotaloudella tarkoitetaan poronhoitolaissa tarkoitettua poronhoitoa.

Luontaiselinkeinoilla tarkoitetaan poronhoitoa, kalastusta, metsästystä samoin kuin marjastusta, sienestystä ja muuta luonnon jatkuvaan tuottokykyyn perustuvien luonnonvarojen hyödyntämistä sekä myös luontaiselinkeinon ohella harjoitettavaa kalanviljelyä, käsityönä tai muutoin kotiteollisesti tapahtuvaa luontaiselinkeinosta saatujen tuotteiden kunnostamista ja jatkojalostusta, luontaiselinkeinoissa tarvittavien välineiden valmistusta ja kunnostamista, matkamuistojen valmistusta sekä luontaiselinkeinon harjoittamisen ohessa tapahtuvaa matkailijoiden majoittamista ja opastusta sekä muuta palvelutoimintaa. Luontaiselinkeinoilla tarkoitetaan myös luontaiselinkeinon ohella harjoitettavaa pienimuotoista maatilataloutta.

Muulla yritystoiminnalla tarkoitetaan luonnon jatkuvaan tuottokykyyn perustuvaa yritystoimintaa sekä alkutuotannon yhteydessä harjoitettua muuta yritystoimintaa, joka työllistää yrittäjän ja hänen perheenjäsentensä lisäksi muita henkilöitä alkutuotanto mukaan luettuna enintään kolmea vuosityöpaikkaa vastaavasti. Muuhun yritystoimintaan voidaan rinnastaa palvelujen tai tuotteiden jalostus-, jakelu- tai myyntiketjun osa, siten kuin valtioneuvoston asetuksella säädetään.

Porotalous- ja luontaiselinkeinotalouden tuotteiden jalostuksella ja markkinoinnilla tarkoitetaan Euroopan yhteisön perustamissopimuksen liitteessä I tarkoitettujen tuotteiden jalostusta tai markkinoille saattamista.

Luottolaitoksella tarkoitetaan osuuspankkia, säästöpankkeja ja liikepankkeja sekä niiden konserniin kuuluvia yhteisöjä ja Suomen Hypoteekkiyhdistystä ja muita maa- ja metsätalousministeriön asetuksella tarkemmin määrättäviä yhteisöjä, joiden toiminta voidaan rinnastaa mainittuihin luottolaitoksiin.

Keskusrahalaitoksella tai rahoituksen palveluyrityksellä tarkoitetaan maa- ja metsätalousministeriön asetuksella tarkemmin määrättävää luottolaitosta tai muuta yhteisöä, jonka toiminta voidaan rinnastaa luottolaitokseen.

Porotalous- ja luontaiselinkeinoyrityksellä tarkoitetaan elinkeinonharjoittajaa, joka har-

joittaa porotaloutta tai luontaiselinkeinoa tai niiden yhteydessä harjoitettavaa muuta yritystoimintaa.

4 §

Muu julkinen tuki

Tämän lain mukaista tukea laskettaessa otetaan vähentävänä huomioon samaan hankkeeseen myönnetty muu julkinen rahoitustuki.

Tuki ei saa ylittää Euroopan yhteisön asetuksissa tai komission päätöksissä säädettyä tai määrättyä enimmäistukea.

Tätä lakia ei sovelleta hankkeeseen tai toimenpiteeseen, jota on tuettu kolttalain (253/1995) nojalla.

Jos porotalous- tai luontaiselinkeinotilalla harjoitettava pienimuotoinen maatilatalous vaatii keskimäärin suuremman työpanoksen kuin 1 000 henkilötyötuntia vuodessa, ei tämän lain mukaisia maatilataloutta koskevia toimenpiteitä saa kohdistaa tällaisen tilan omistajan tai haltijan hyväksi.

5 §

Tuen saamisen yleiset edellytykset

Tämän lain mukaista tukea voidaan myöntää yhdelle tai useammalle luonnolliselle henkilölle, yksityis- tai julkisoikeudelliselle yhteisölle sekä säätiölle, jollei jäljempänä toisin säädetä. Tukea voidaan myöntää myös edellä mainituille yhteisesti. Tuen myöntämisen edellytyksenä yhteisölle ja säätiölle on, että tukemiskelpoisella henkilöllä tai useammalla tukemiskelpoisella henkilöllä yhdessä on määräysvalta yhteisössä ja säätiössä.

Tukea voidaan myöntää sellaiselle elinkeinonharjoittajalle, joka saa pääasiallisen osan toimeentulostaan porotaloudesta tai luontaiselinkeinosta, jonka taloudellinen elinkelpoisuus voidaan osoittaa ja joka edistää elinkeinojen toimintaedellytyksiä ja jonka tukemista voidaan pitää tämän lain tavoitteet huomioon ottaen tarkoituksenmukaisena. Tukemisen tarkoituksenmukaisuutta arvioitaessa on tämän lain nojalla maksettavien tukien osalta edellytettävä sitä, että tuen saaja asuu poronhoitolaissa tarkoitetulla poronhoitoalueella taikka 2 §:n mukaisella luontaiselinkeinon harjoittamisalueella.

Tukea ei myönnetä alle 18-vuotiaalle eikä 65 vuotta täyttäneelle henkilölle.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan säätää, että muusta kuin tässä laissa tarkoitetun elinkeinotoiminnan harjoittamisesta elinkeinon harjoittajan saamat tulot eivät saa olla valtioneuvoston asetuksella vahvistettavaa määrää suuremmat.

Valtioneuvoston asetuksella säädetään niistä perusteista, joiden mukaan voidaan poiketa tämän pykälän 3 momentissa tarkoitetuista tuensaajan ikää koskevista edellytyksistä.

6 §

Tuen myöntämisen tarkemmat perusteet

Valtioneuvoston asetuksella säädetään valtion talousarviossa osoitettujen määrärahojen ja maatilatalouden kehittämisrahaston käyttösuunnitelmassa osoitettujen varojen rajoissa tässä laissa tarkoitettujen tukijärjestelmien käyttöön ottamisesta ja tarvittaessa soveltamisajasta.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan säätää tarkemmin tukimuodoista, tuen myöntämisen perusteista, tukien enimmäismäärästä ja sopimukseen perustuvien tukien yleisistä ehdoista. Tuki voidaan eriyttää alueittain.

7 §

Varojen ohjaus

Maa- ja metsätalousministeriö huolehtii tämän lain tarkoituksiin käytettävissä olevien varojen ohjaamisesta antamalla Euroopan yhteisön säännöksiä, lakia, valtioneuvoston asetusta ja maatilatalouden kehittämisrahaston käyttösuunnitelmaa tarkempia määräyksiä varojen käytöstä.

Maa- ja metsätalousministeriö voi antaa määräyksiä varojen määrällisestä, alueittaisesta, toimialoittaisesta ja kohderyhmittäisestä ohjaamisesta. Maa- ja metsätalousministeriön antamalla asetuksella säädetään myös tätä lakia ja sen nojalla annettavaa valtioneuvoston asetusta tarkemmat säännökset tämän lain nojalla tuettavasta rakentamisesta ja vahvistetaan tarvittavilta osin siinä hyväksyttävät kustannukset.

8 §

Euroopan yhteisön rahoitus

Maa- ja metsätalousministeriö toimii EMOTR:n tukiosaston osalta varoista vastaavana ministeriönä ja EMOTR:n ohjausosaston varoista myönnettävien varojen osalta rakennerahastoja koskevista yleisistä säännöksistä annetussa neuvoston asetuksessa (EY) N:o 1260/1999 tarkoitettuna maksuviranomaisena sekä antaa varoja myös muiden ministeriöiden hallinnonaloille rahaston rahoittamien ohjelmien täytäntöönpanoa varten riippumatta siitä, myönnetäänkö varat edellä mainitusta rahastosta valtiolle vai valtion edelleen välitettäviksi. Maa- ja metsätalousministeriö voi myös ottaa vastaan yhtenäisten ohjelma-asiakirjojen tai yhteisöaloiteohjelman toteuttamiseksi EY:n muiden rakennerahastojen varoja mainitun asetuksen mukaiselta asianomaiselta maksuviranomaiselta käytettäviksi tämän lain mukaisiin tarkoituksiin. Maa- ja metsätalousministeriö huolehtii myös yhteisön maksuosuuden hakemisesta, varojen tulouttamisesta sekä muusta tilinpidosta ja varojen tilittämisestä komissiolle. Samoin maa- ja metsätalousministeriölle kuuluu tarvittavien selvitysten antaminen ja edustaminen Euroopan yhteisön toimielimissä tässä laissa tarkoitettuja asioita käsiteltäessä.

EU:n varat tuloutetaan valtion talousarvion kautta valtiovarastoon. Maatilatalouden kehittämisrahastosta myönnetyn osarahoituskelpoisen tuen EU:n rahoitusosuus siirretään talousarviossa rahastoon.

EMOTR:n tukiosaston varoja hallinnoitaessa noudatetaan, mitä yhteisen maatalouspolitiikan rahoituksesta annetussa neuvoston asetuksessa (EY) N:o 1258/1999 ja sen nojalla annetuissa yhteisön säädöksissä ja määräyksissä säädetään maksajayksiköstä ja varojen hallinnoinnista. Mitä Euroopan yhteisön yhteisen maatalouspolitiikan täytäntöönpanosta annetussa laissa (1100/1994) ja sen nojalla säädetään, noudatetaan soveltuvin osin pantaessa täytäntöön tässä laissa tarkoitettuja tukijärjestelmiä.

9 §

Ohjelmatyö

Ohjelmatyössä noudatetaan, mitä rakennerahastojen kansallisesta hallinnoinnista erikseen säädetään. Valtioneuvoston asetuksella voidaan kuitenkin säätää tarkemmin maakunnan yhteistyöryhmän maaseutujaoston tehtävistä tämän lain mukaisia toimenpiteitä toteutettaessa.

2 luku

Kansallinen rahoitustuki

10 §

Yleistä

Jäljempänä 4 luvussa tarkoitettuja tukia voidaan tarvittaessa myöntää myös kokonaan kansallisista varoista. Tukea voidaan myöntää tällöin 1 §:ssä mainittujen tavoitteiden toteuttamiseksi myös kansallisiin ohjelmiin, kehittämistoimenpiteisiin ja hankkeisiin.

11 §

Investointien tukeminen

Tämän lain nojalla voidaan tukea investointeja myöntämällä rahoitustukea seuraavasti:

1) elinkeinon harjoittamisen kannalta tarpeellisten talous-, tuotanto- ja majoitusrakennusten sekä niihin kuuluvien laitteiden samoin kuin kalanviljelylammikoiden rakentamista, laajentamista ja peruskorjausta varten sekä asuinympäristön parantamista varten *(rakentamistuki)*;

2) pellon kuivattamista ja salaojittamista varten *(perusparannustuki)*;

3) sellaisen yksityisen tien, jonka tekemiseen ei voida myöntää avustusta yksityisistä teistä annetun lain (358/1962) nojalla, samoin kuin sellaisen tien, jota vain kiinteistön omistajalla tai haltijalla on oikeus käyttää, tekemistä varten *(tietuki)*;

4) vedenhankinta- ja viemäröintilaitteiden rakentamista varten *(vesihuoltotuki)*;

5) elinkeinossa tarvittavan irtaimiston hankkimista varten *(irtaimistotuki)*;

6) sähkövirran saantiin oikeuttavien osuus- ja liittymismaksujen suorittamista sekä sähkövirran hankkimista ja jakelua varten tarvittavien laitteiden rakentamista varten *(sähköistämistuki)*; sekä

7) erityisen painavasta syystä luonnonkatastrofeista johtuvaa porojen hätäruokintaa varten siten kuin valtioneuvoston asetuksella erikseen säädetään.

12 §

Maanostorahoitus

Tämän lain nojalla voidaan tukea maan hankintaa myöntämällä rahoitustukea seuraavasti:

1) tilan, määräosan tai lisäalueen hankkimista varten *(maanostotuki)*;

2) yhden tai useamman määräosan hankkimista varten tilasta, johon hakijalla on osuus *(sisarosuustuki)*;

3) tasingon ja lunastusosuuden maksamiseen *(tasinko- ja lunastustuki)*; sekä

4) lakiosan täydennyksen suorittamiseen *(lakiosatuki)*.

13 §

Asuntorahoitus

Tämän lain nojalla voidaan myöntää rahoitustukea asuinrakennuksen rakentamista, laajentamista ja peruskorjausta varten sekä asuinympäristön parantamista varten, jos mainittuihin tarkoituksiin ei myönnetä muuta tukea julkisista varoista *(asuntotuki)*.

Tuen myöntämisen edellytyksenä on, että tuensaaja käyttää tuen kohteena olevaa asuntoa omana tai perheenjäsentensä vakinaisena asuntona.

14 §

Porotalouden ja luontaiselinkeinojen edistämishankkeet

Tämän lain nojalla voidaan myöntää tukea sellaisten hankkeiden kustannuksiin, joiden tarkoituksena on:

1) porotalouden ja luontaiselinkeinojen harjoittamisen sekä porotaloustuotteiden ja luontaiselinkeinoista saatujen tuotteiden tuotantomenetelmien, markkinoinnin ja jatkojalostuksen kehittäminen;

2) elinkeinon harjoittamisen ja ympäristön parantamisen kehittäminen; tai

3) elinkeinonharjoittajan tarvitsema koulutus tai aloitettavan yritystoiminnan toimintaedellytysten selvittäminen.

3 luku

Paliskuntia koskevat erityiset kansalliset rahoitustuet

15 §

Paliskuntien investointien tukeminen

Poronhoitolaissa tarkoitetulle paliskunnalle voidaan myöntää rahoitustukea paliskunnan toimesta suoritettavien poronhoidon kannalta välttämättömien pysyvien este-, merkintä-, erotus-, syöttö-, laidun- ja suoja-aitojen sekä teurastamoiden ja työmaa-asuntojen rakentamisesta ja perusparantamisesta aiheutuviin kustannuksiin.

Paliskunnalle voidaan myöntää tukea myös:

1) erotusaidoille ja teurastamoille johtavien teiden rakentamisesta ja peruskorjauksesta aiheutuviin kustannuksiin *(tietuki)*;

2) teurastamoissa tarvittavien vedenhankinta- ja viemäröintilaitteiden hankkimisesta aiheutuviin kustannuksiin *(vesihuoltotuki)*; sekä

3) sähkövirran saantiin oikeuttavien osuus- ja liittymismaksujen suorittamista sekä sähkövirran hankkimiseen ja jakeluun tarvittavien laitteiden rakentamista varten *(sähköistämistuki)*.

Tämä laki ei koske valtakunnan rajalle rakennettavia esteaitoja eikä niiden kunnossapitoa.

16 §

Irtaimistotuki

Paliskunnalle voidaan myöntää irtaimistotukea siirrettävien, poronhoidon kannalta välttämättömien aitojen, sähkö- ja vesihuoltoyksiköiden, teurastamoyksiköiden ja työmaa-asuntojen sekä siitosporojen ja muun maa- ja metsätalousministeriön antamassa asetuksessa tarpeelliseksi katsottaviin, poronhoidon kannalta välttämättömän irtaimiston hankinnasta aiheutuviin kustannuksiin.

Valtioneuvosto voi erityisen painavasta syystä asetuksella säätää myönnettäväksi rahoitustukea porojen hätäruokintaa varten.

4 luku

EU-osarahoitteiset maaseudun kehittämistoimenpiteet

17 §

Yleistä

Myönnettäessä tukea Euroopan unionin osaksi rahoittamiin maaseudun kehittämistoimenpiteisiin, jäljempänä EU-osarahoitteinen tuki, noudatetaan tämän lain säännöksiä siltä osin kuin asiasta ei säädetä Euroopan yhteisön asetuksissa tai niiden nojalla annetuissa päätöksissä tai määräyksissä. Tätä lakia sovelletaan sekä yhteisön että kansalliseen rahoitusosuuteen. Kansallinen rahoitusosuus voi olla sekä valtion että muun julkisyhteisön myöntämää tukea. Ohjelmiin ja suunnitelmiin voi sisältyä myös kokonaan kansallisista varoista rahoitettavia toimenpiteitä.

Tämän luvun mukaista tukea voidaan myöntää, jos tuettava kehittämistoimenpide on sisällytetty Euroopan yhteisön varoista rahoitettavaan ohjelmaan ja toimenpide täyttää ohjelmassa sille asetetut edellytykset.

18 §

Porotalous- ja luontaiselinkeinoyritysten tukeminen

EY:n maaseudun kehittämisasetuksessa tarkoitetuista tuista voidaan myöntää:

1) asetuksen 4—7, 30, 33 ja 45 artiklan nojalla tukea porotalouden ja luontaiselinkeinojen tuotannollisiin ja tuotantotoiminnan edellyttämiin ympäristön- ja työsuojelullisiin investointeihin ja investointihankkeiden suunnittelukustannuksiin;

2) asetuksen 8 artiklan nojalla nuorten viljelijöiden aloitustukea;

3) asetuksen 9, 33 ja 45 artiklan nojalla tukea ammatilliseen lisä- ja täydennyskoulutukseen;

4) asetuksen 25—28 ja 30 artiklan nojalla tukea tuotteiden jalostuksen ja kaupan pitämisen edellytysten parantamiseen; sekä

5) asetuksen 29, 32, 33 ja 45 artiklan nojalla tukea maaseutualueiden sopeuttamisen ja kehittämisen edistämiseksi muihin kuin 1—4 kohdassa tarkoitettuihin toimenpiteisiin.

Tässä pykälässä tarkoitettua tukea voidaan tarvittaessa myöntää myös kokonaan kansallisista varoista.

Edellä 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettu tuki, joka kohdistuu kiinteistön tai sen osan hankintaan, myönnetään tuen enimmäismäärää lukuun ottamatta muuten samoin ehdoin kuin tämän lain perusteella kiinteistön tai sen osan hankkimista varten myönnettävä tuki. Tässä momentissa tarkoitettuun tukeen sovelletaan, mitä varainsiirtoverolain (931/1996) 14 §:ssä säädetään kiinteistön tai sen osan hankkimista varten myönnettävästä lainasta.

5 luku

Rahoitusjärjestelmät

19 §

Toiminnan rahoitus ja tukimuodot

Tässä laissa tarkoitettuun rahoitustukeen voidaan käyttää valtion talousarviossa ja 65 §:ssä tarkoitettujen toimenpiteiden osalta maatilatalouden kehittämisrahaston käyttösuunnitelmassa osoitettuja varoja sekä EU:n osoittamia varoja.

Tämän lain mukainen rahoitustuki voidaan myöntää avustuksena, valtionlainojen korkoetuutena, korkovapautena ja lyhennysten vapaavuosina sekä luottolaitosten varoista myönnettyjen luottojen korkotukena sekä 20 §:ssä tarkoitettuna vapautuksena velvollisuudesta hankkia lainalle vakuus tai velkajärjestelyihin liittyvänä tukena.

Lainan saajalta ei peritä korkoa siltä ajalta, jolta korkojen maksamisesta on myönnetty korkovapautta.

20 §

Vakuudet

Valtionlainalla tulee lainaa nostettaessa olla pankkitoiminnassa yleisesti käytetty vakuus, jollei työvoima- ja elinkeinokeskus ole myöntänyt vakuuden hankkimisesta vapautusta.

Jos muun kuin lainaan liittyvän tuen hakijana on muu kuin julkisoikeudellinen yhteisö, voi tuen myöntävä viranomainen vaatia tältä tarvittaessa vakuuden. Tuen myöntävä viranomainen päättää vakuuden muodosta. Valtioneuvoston asetuksella säädetään tarvit-

taessa tarkemmat määräykset siitä, milloin vakuuden antaminen on tarpeen.

21 §

Valtionlainat ja niiden korko

Luottolaitokset voivat myöntää lainaa maa- ja metsätalousministeriön osoittamista maatilatalouden kehittämisrahaston varoista *(valtionlainat)*.

Valtionlainan kokonaiskorko on viitekoron ja siihen lisättävän kiinteän prosenttiyksikkömäärän summa. Lainansaajan on maksettava lainasta kyseistä korkoa viisi prosenttiyksikköä alempaa korkoa, kuitenkin vähintään kahden prosentin vuotuista korkoa. Viitekoroista, viitekorkoon lisättävästä kiinteästä prosenttiyksikkömäärästä, korkoetuuteen ja korkovapauteen sisältyvän tuen laskemisesta, vapaavuosien ja korkovapauden enimmäismääristä samoin kuin tarvittaessa lainaan liittyvän tuen enimmäismääristä säädetään valtioneuvoston asetuksella.

22 §

Valtionvastuu

Valtio on vastuussa luottolaitokselle tämän lain nojalla myönnettyjen valtionlainojen niistä pääoman ja koron lopullisista menetyksistä, jotka johtuvat velallisen maksukyvyttömyydestä siltä osin kuin lainan vakuuksista kertyvät varat eivät riitä kattamaan valtionlainasta maksamatta olevia lyhennyksiä ja korkoja.

Valtionvastuun voimassaolon edellytyksenä on, että luottolaitos huolehtii lainasta tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten mukaisesti sekä hyvää pankkitapaa noudattaen. Lainan myöntänyt luottolaitos on myös velvollinen valvomaan valtion etua ja noudattamaan maa- ja metsätalousministeriön antamia määräyksiä, kun lainan vakuutena oleva omaisuus muutetaan rahaksi vapaaehtoisessa velkajärjestelyssä, pakkohuutokaupassa tai konkurssimenettelyn yhteydessä.

Vapaaehtoinen velkajärjestely tai siihen verrattava muu järjestely taikka lainan vakuutena olevan omaisuuden vapaaehtoinen rahaksi muuttaminen lainan takaisinperintää vaarantavalla tavalla saadaan tehdä vain työvoima- ja elinkeinokeskuksen suostumuksella.

23 §

Valtionlainoista maksettavat hyvitykset

Maa- ja metsätalousministeriö päättää luottolaitokselle valtionvastuun perusteella suoritettavasta pääoman ja korkojen hyvityksestä. Ennen hyvityksen vahvistamista ministeriön on selvitettävä, että velallisen ja mahdollisen takaajan maksukyvyttömyydestä johtuva lopullinen menetys on todettu ja ettei menetystä ole voitu kattaa vakuutena olevan omaisuuden myynnistä saaduilla varoilla. Vakuuden myyntiä ei kuitenkaan vaadita silloin, kun velallinen tai lainasta vastuussa oleva kolmas henkilö saa yrityssaneerauksessa tai yksityishenkilön velkajärjestelyssä tai muussa niitä vastaavassa järjestelyssä tai vakuusvastuun järjestelyssä säilyttää vakuutena olevan omaisuuden. Hyvityksen suorittaa luottolaitokselle maa- ja metsätalousministeriön tietopalvelukeskus maatilatalouden kehittämisrahaston varoista.

Jos luottolaitos saa hyvityksen maksamisen jälkeen perityksi lainansaajalta kertymättä jääneitä lyhennyksiä ja korkoja, sen on tilitettävä ne maa- ja metsätalousministeriölle maatilatalouden kehittämisrahastoon edelleen tuloutettavaksi. Maa- ja metsätalousministeriö päättää luottolaitokselle maksetun hyvityksen perimisestä takaisin lainansaajalta.

Hyvitys menetyksistä voidaan jättää suorittamatta tai hyvityksen määrää alentaa, jos lainan hoitamisessa ei ole noudatettu tätä lakia taikka sen nojalla annettuja säännöksiä tai määräyksiä taikka hyvää pankkitapaa.

24 §

Hyvityshakemusten käsittelyaika ja hyvityksiä koskevat viivästyskorot

Maa- ja metsätalousministeriön on käsiteltävä valtionlainaa koskeva hyvityshakemus kolmen kuukauden kuluessa siitä, kun luottolaitoksen hakemus on saapunut maa- ja metsätalousministeriölle ja velallisen ja mahdollisen takaajan maksukyvyttömyydestä johtuva lopullinen menetys on todettu. Jos hyvityshakemuksen ratkaisemiseen tarvitaan luottolaitokselta lisäselvitystä, lasketaan kolmen kuukauden määräaika siitä, kun maa- ja metsätalousministeriön pyytämät lisäselvitykset on annettu ministeriölle. Jos määräaika ylitetään, on valtio velvollinen suorittamaan ylitysajalta viivästyskorkoa korkolain

(633/1982) 4 §:n 3 momentissa tarkoitetun korkokannan mukaan.

Lainansaajalta voidaan periä luottolaitokselle hyvityshakemuksen perusteella maksetusta hyvityksestä vuotuista korkoa korkolain 4 §:n 3 momentissa tarkoitetun korkokannan mukaan. Tästä on otettava merkintä tukipäätökseen.

25 §

Valtionlainan tilittäminen

Luottolaitos on velvollinen maksamaan erääntyneet valtionlainan lyhennykset ja korot valtiolle sitä mukaa ja sen suuruisina kuin lainansaajat ovat velvolliset suorittamaan velkansa luottolaitokselle. Tilitykset on suoritettava seitsemän pankkipäivän kuluessa siitä, kun laina on velalliseen nähden erääntynyt tai velallinen on maksanut ylimääräisen lyhennyksen.

Luottolaitoksen hyvityshakemuksen johdosta annetun maa- ja metsätalousministeriön päätöksen mukaiset maksut on maksettava seitsemän pankkipäivän kuluessa siitä, kun luottolaitos on saanut päätöksestä tiedon.

26 §

Korkotukilainojen korko

Luottolaitoksen korkotukilainasta perimä kokonaiskorko saa olla enintään sen koron suuruinen, jota pankki perii samanlaisiin tarkoituksiin tavanomaisin ehdoin myönnettävistä normaalikorkoisista lainoista lisättynä korkotukilainojen myöntämisestä ja hoitamisesta aiheutuvilla ylimääräisillä kustannuksilla. Maa- ja metsätalousministeriöllä on oikeus olla hyväksymättä lainaa korkotukilainaksi, jos lainan kokonaiskorko poikkeaa edellä mainitusta korosta.

Lainasta maksettavan korkotuen suuruus on neljä prosenttiyksikköä. Lainansaajan on kuitenkin maksettava vähintään kahden prosentin vuotuista korkoa. Korkotuen loputtua lainansaajan on maksettava lainasta kokonaiskoron suuruista korkoa. Korkotukea maksetaan myös yrityssaneerausta ja yksityishenkilön velkajärjestelyä koskevan hakemuksen vireillä ollessa. Korkotukea ei makseta niiden lisäkustannusten osalta, jotka aiheutuvat ulkomaan valuutan määräisen luoton valuuttakurssien muutoksesta.

Korkotuen muuntamisesta avustukseksi sekä avustusten enimmäismäärästä säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

27 §

Lainoitusta koskevia yleisiä säännöksiä

Luottolaitosten välityksellä myönnettävien lainojen laina-aika on enintään 30 vuotta.

Valtioneuvoston asetuksella säädetään tarkemmin tukihakemuksista vaadittavista lausunnoista, lainavarojen nostamisesta, työn suorittamisajasta, maksuhelpotuksista, lyhennysten ja koron kannosta, maksujen suorittamisen ajankohdasta, lainansiirroista, ylimääräisistä lyhennyksistä ja niiden vaikutuksesta erääntyviin lyhennyksiin, pääomamäärältään vähäisen saamisen suorittamisesta, valtionlainojen valtionvastuun toteamisesta, lainaehtojen muuttamismenettelystä sekä muista lainan myöntämiseen ja hoitoon liittyvistä menettelyistä ja ehdoista.

Lainan saa nostaa, vaikka tuen myöntäneen viranomaisen päätös ei olisikaan vielä lainvoimainen. Jos tuen määrä tai tukiehdot päätöksestä tehdyn valituksen johdosta muuttuvat, on lainan määrää ja ehtoja muutettava vastaamaan valitukseen annetun päätöksen ehtoja. Luottolaitos ei kuitenkaan ole velvollinen muuttamaan lainamäärää sitä määrää suuremmaksi, jota se on tukea haettaessa puoltanut. Korkotukilainan ehtoja ei saa tehdyn valituksen johdosta vastoin luottolaitoksen suostumusta muuttaa.

28 §

Valtionlainojen ja korkotukilainojen rahaliikenne

Edellä määritelty keskusrahalaitos tai rahoituksen palveluyritys:

1) välittää valtionlainat ja niiden hoitopalkkiot luottolaitoksille;

2) välittää valtionlainojen lyhennykset ja korot valtiolle;

3) allekirjoittaa valtion ja luottolaitosten väliset velkakirjat tarvittaessa valtuutuksen nojalla; sekä

4) tilaa korkotukilainojen korkotuen valtiolta ja välittää sen luottolaitoksille.

Tämän lain mukaisessa vapaaehtoisessa velkajärjestelyssä, yrityksen saneerauksesta annetun lain (47/1993) mukaisessa järjestelyssä sekä yksityishenkilön velkajärjestelystä

annetun lain (57/1993) mukaisessa järjestelyssä tehdyt muutokset valtionlainaan tehdään myös luottolaitoksen ja valtion väliseen velkaan.

Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella voidaan määrätä, missä tapauksessa luottolaitokset voivat toimittaa edellä mainitut tehtävät ilman keskusrahalaitosta tai rahoituksen palveluyritystä.

29 §

Luottolaitosten kulujen korvaaminen

Luottolaitoksille suoritetaan valtionlainojen hoitamisesta aiheutuvista kuluista korvausta, jonka suuruudesta ja maksuehdoista säädetään valtioneuvoston asetuksella.

Maa- ja metsätalousministeriö päättää valtionlainan hoitamisesta luottolaitokselle maksettujen 1 momentissa tarkoitettujen korvauksien perimisestä luottolaitokselta takaisin osaksi tai kokonaan, jos luottolaitos ei ole hoitanut valtionlainaa tässä laissa tai sen nojalla säädetyllä tavalla tai hyvän pankkitavan edellyttämällä tavalla. Takaisinperimiseen voidaan 43 ja 44 §:n takaisinperintäsääntöjen estämättä ryhtyä koko laina-ajan.

6 luku

Velkajärjestelyt

30 §

Valtionlainojen ja valtion myyntihintasaamisten vapaaehtoinen velkajärjestely

Sen estämättä mitä muualla säädetään, voidaan pysyviin taloudellisiin vaikeuksiin joutuneen lainansaajan taloudellisen tilanteen helpottamiseksi vapaaehtoisesti järjestellä valtionlainoja ja valtion myyntihintasaamisia.

Lainansaajan voidaan katsoa joutuneen pysyviin taloudellisiin vaikeuksiin, jos hän on tullut tai on ilmeisessä vaarassa tulla maksukyvyttömäksi eikä maksukykyä voida pysyvästi palauttaa myöntämällä korkotukilainojen ja valtionlainojen lyhennysmaksuille lykkäystä tai valtionlainoille korkovapautta taikka sellaisilla varoilla, jotka ovat saatavissa hakijan yrityspääomia haitallisesti vähentämättä.

Edellytyksenä velkajärjestelylle on, että sen odotetaan olennaisesti parantavan lainansaajan taloudellista tilannetta. Yritystoimintansa lopettaneen tai lopettavan lainansaajan velkoja voidaan vapaaehtoisesti järjestellä vain, jos lainansaajan asunnon säilyttämistä ei voida muutoin turvata. Vapaaehtoinen velkajärjestely ei estä suostumasta yrityksen saneerauksesta annetun lain 97 §:ssä tai yksityishenkilön velkajärjestelystä annetun lain 78 §:ssä tarkoitettuun menettelyyn.

Vapaaehtoisessa velkajärjestelyssä voidaan pidentää valtionlainojen ja valtion myyntihintasaamisten takaisinmaksuaikaa, alentaa korkoa sekä myöntää lyhennysten ja korkojen suorittamisesta maksuvapautusta tai lykkäystä siten kuin valtioneuvoston asetuksella tarkemmin säädetään. Laina-aikaa voidaan erittäin painavasta syystä pidentää yli 27 §:n 1 momentissa säädetyn enimmäislaina-ajan.

Vapaaehtoisessa velkajärjestelyssä sovitut velkasuhteen ehtojen muutokset koskevat myös takaajaa, muuta velasta vastuussa olevaa henkilöä sekä velasta vakuuden asettanutta henkilöä. Näiden asemaa ei kuitenkaan saa ilman asianomaisen suostumusta heikentää.

31 §

Vapaaehtoisen velkajärjestelyn rajoitukset

Ellei erityisiä syitä ole, velkajärjestelyä ei voida myöntää, jos hakijalle on jo aikaisemmin myönnetty vapaaehtoinen velkajärjestely.

Vapaaehtoisessa velkajärjestelyssä ei voida myöntää maksuvapautusta valtionlainan lyhennyksille, jos lainan esinevakuus tai lainalle liike- tai siihen verrattavassa toiminnassa annettu takaus turvaa lyhennysten maksun. Erityisen painavista syistä voidaan maksuvapautus kuitenkin myöntää siten kuin valtioneuvoston asetuksella tarkemmin säädetään. Hakemus on näissä tapauksissa saatettava maa- ja metsätalousministeriön ratkaistavaksi.

Jos lainansaaja on lopettanut elinkeinon harjoittamisen, voidaan maksuvapautus 2 momentissa säädetyn estämättä kuitenkin myöntää, jos:

1) lainansaaja on myynyt vakuutena olevan omaisuuden asuinrakennusta ja siihen liittyvää maa-aluetta lukuun ottamatta;

2) lainansaajan ei katsota kohtuudella selviytyvän lainan takaisinmaksusta pysyvän työkyvyttömyyden, pitkäaikaistyöttömyyden,

huoltovelvollisuuden tai muun näihin verrattavan syyn vuoksi; ja

3) maksuvapautus tulee täysimääräisesti lainansaajan hyväksi parantamatta samalla muiden velkojien oikeutta saada saamisistaan maksu.

Jos lainansaajalle korkotuki- tai muuta luottoa myöntäneet velkojat eivät osaltaan suostu vapaaehtoiseen velkajärjestelyyn, valtionlainat voidaan järjestellä vain erityisestä syystä ja edellyttäen, että valtionlainojen ja muiden valtion saamisten maksamatta oleva määrä on vähintään 60 prosenttia lainansaajan kaikista veloista.

32 §

Korkotukilainojen vapaaehtoinen velkajärjestely

Porotalous- ja luontaiselinkeinon harjoittajille tämän lain tai muiden säädösten tai valtioneuvoston asetuksen nojalla myönnettyjä korkotukilainoja voidaan vapaaehtoisesti järjestellä siten kuin 30 §:ssä säädetään.

Korkotukilainan koron järjestely alentaa lainansaajan maksamaa korkoa. Korkotuen määrä lasketaan velkakirjaehtojen mukaisesta korosta. Velkajärjestely voidaan suorittaa, jos lainansaaja ja lainan myöntänyt luottolaitos ovat yksimielisiä velkajärjestelyn ehdoista ja työvoima- ja elinkeinokeskus on antanut suostumuksen korkotukilainojen järjestelyyn.

33 §

Velkajärjestelysopimus

Työvoima- ja elinkeinokeskus sekä velallinen ja luottolaitos allekirjoittavat yhdessä valtionlainojen ja korkotukilainojen vapaaehtoisen velkajärjestelyn toteuttamista koskevan sopimuksen. Sopimus syrjäyttää lainaa koskevan velkakirjan ja tukipäätöksen ehdot.

Vapaaehtoisen velkajärjestelyn edellytyksistä, menettelystä ja seurannasta säädetään tarvittaessa tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

34 §

Vapaaehtoisen velkajärjestelyn raukeaminen

Työvoima- ja elinkeinokeskus voi määrätä vapaaehtoisen velkajärjestelyn raukeamaan, jos:

1) velallinen on velkajärjestelyä hakiessaan tai menettelyn kestäessä salannut järjestelyyn olennaisesti vaikuttavia seikkoja tai antanut niistä olennaisessa kohdassa virheellisen tiedon ja velallisen menettely on ollut sopimuksen muiden osapuolten kannalta erityisen moitittavaa; tai

2) lainansaaja on olennaisesti laiminlyönyt sopimuksen noudattamisen ilman hyväksyttävää syytä.

Vapaaehtoinen velkajärjestely raukeaa myös silloin, kun tuomioistuin vahvistaa lainansaajalle yrityksen saneerauksesta annetun lain tai yksityishenkilön velkajärjestelystä annetun lain mukaisen maksuohjelman. Tuomioistuimen on ohjelmaa vahvistaessaan otettava huomioon vapaaehtoiseen velkajärjestelyyn sisältyneet lainat ja saatavat niiden ehtojen mukaan, joita olisi ollut noudatettava ilman vapaaehtoista velkajärjestelyä.

Jos velkajärjestely on määrätty raukeamaan, velkojalla on oikeus vaatia maksua saatavastaan velalliselta niiden ehtojen mukaan, joita olisi ollut noudatettava ilman velkajärjestelyä. Velallisen ei kuitenkaan ole suoritettava velkojalle viivästyskorkoa velkajärjestelyn keston ajalta, jollei työvoima- ja elinkeinokeskus velkajärjestelyn raukeamisen syyn vuoksi toisin päätä.

7 luku

Viranomaiset ja seuranta

35 §

Viranomaiset

Tämän lain täytäntöönpanosta huolehtivat maa- ja metsätalousministeriö, maa- ja metsätalousministeriön tietopalvelukeskus, työvoima- ja elinkeinokeskukset ja kuntien maaseutuelinkeinoviranomaiset.

Vesihuoltotukeen sovelletaan mitä yhdyskuntien vesihuoltotoimenpiteiden avustamisesta annetussa laissa (56/1980) viranomaisten toimivallasta säädetään tai kysymyksessä olevissa asioissa ministeriöiden toimivallasta muutoin säädetään.

Lain täytäntöönpanoon kuuluvien teknisluonteisten tehtävien jaosta eri viranomaisten kesken säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan säätää, että tämän lain mukaisissa tehtävissä

käytetään apuna muitakin viranomaisia kuin maatalousviranomaisia.

Maa- ja metsätalousministeriö päättää, milloin tehtävissä voidaan käyttää apuna Kasvintuotannon tarkastuskeskusta, Eläinlääkintä- ja elintarvikelaitosta ja muita maa- ja metsätalousministeriön alaisia laitoksia.

Edellä 4 luvussa tarkoitetun ohjelman tai hankkeen toimeenpano voidaan antaa kunnan, kuntayhtymän tai muun oikeustoimikelpoisen alueellisen toimielimen tehtäväksi siten kuin valtioneuvoston asetuksella tarkemmin säädetään. Alueellinen toimielin vastaa valtiolle ohjelman tai hankkeen toteuttamisesta sekä sitä varten myönnettyjen varojen käytöstä.

Luonnonolosuhteista johtuvaa porojen hätäruokintaa koskevan 11 §:n 2 momentin 7 kohdan ja 16 §:n 2 momentin mukaisen tuen käyttöön ottamisesta säädetään valtioneuvoston asetuksella.

36 §

Rahoitustuen myöntäminen

Rahoitustuen myöntää asianomainen työvoima- ja elinkeinokeskus.

Ennen kuin työvoima- ja elinkeinokeskus päättää rahoitustuen myöntämisestä, voidaan hakemuksesta hankkia lausunto kunnan maaseutuviranomaiselta ja, milloin hakemus perustuu porotalouteen, myös Paliskuntain yhdistykseltä. Lisäksi on tarvittaessa hankittava lausunto myös muulta asiantuntijataholta, joka on perehtynyt hakijan harjoittamaan toimialaan.

37 §

Valvonta

Maa- ja metsätalousministeriön velvollisuutena on järjestää varojen käytön valvonta siten, että tarvittavien varojen käyttö- ja seurantatietojen avulla todetaan, ovatko tuen myöntämisen ja maksamisen edellytykset olleet olemassa sekä onko tuen myöntämisen ja maksamisen ehtoja noudatettu.

Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella voidaan säätää, että valvonnassa käytetään apuna työvoima- ja elinkeinokeskuksia tai muun hallinnonalan viranomaisia edellyttäen, että tehtävistä ja niiden laajuudesta sovitaan erikseen maa- ja metsätalousministeriön ja asianomaisen ministeriön välillä.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan tarkemmin säätää muulle yritykselle kuin varsinaista maatilataloutta harjoittavalle maatilalle myönnettävän valtiontuen kertymän valvonnasta.

38 §

Rakentamisen valvonta

Rakentamiseen myönnettyjen avustusten, korkotuen sekä valtionlainojen käytön valvomiseksi ja maksamisen edellytysten toteamiseksi on sen lisäksi, mitä 39 §:ssä säädetään, rakennuspaikalla pidettävä tarpeelliseksi katsottuja tarkastuksia.

Tarkastukset suoritetaan rakennuttajan kustannuksella siten kuin tarkastuksista säädetään maankäyttö- ja rakennuslaissa (132/1999) tai sen nojalla annetuissa säännöksissä. Tarkastuksen voi tämän lain mukaista valvontaa varten suorittaa myös työvoima- ja elinkeinokeskuksen hyväksymä rakennusvalvontaviranomainen.

Rakennusvalvontaviranomainen tai muu kunnan tehtävään osoittama viranomainen on velvollinen myös muissa tapauksissa avustamaan kunnan alueella tämän lain täytäntöönpanossa suorittamalla etuuden hakijan kustannuksella rakennusten arviointeja ja muita toimialaansa kuuluvia tehtäviä.

39 §

Luottolaitoksissa suoritettava valvonta

Tämän lain mukaisia lainoja myöntävien luottolaitosten on valvottava, että lainat nostetaan maaseutuelinkeinoviranomaisen tukipäätöksen mukaisesti.

Lainan myöntänyt luottolaitos on velvollinen antamaan maa- ja metsätalousministeriölle yksilöidystä pyynnöstä sellaisia tietoja, jotka ovat tarpeen sen selvittämiseksi, onko lainan hakija ollut tuen tarpeessa. Se on myös velvollinen antamaan maa- ja metsätalousministeriölle ne tiedot ja tarkastettavaksi ne asiakirjat, jotka tarvitaan sen toteamisek-

si, onko lainaehtoja ja asianomaisia Euroopan yhteisön säädöksiä, tätä lakia ja sen nojalla annettuja säännöksiä ja määräyksiä muutoin noudatettu. Edellä mainittu tietojenantovelvollisuus koskee myös salassa pidettäviä tietoja.

40 §

Tarkastusoikeus

Maa- ja metsätalousministeriöllä ja työvoima- ja elinkeinokeskuksella on oikeus suorittaa ennakolta ilmoittamatta avustusten, lainojen ja muiden tukien myöntämiseen, maksamiseen ja käyttöön liittyviä tarkastuksia.

Edellä 1 momentissa tarkoitetun valvonnan ja tarkastusten asianmukaiseksi suorittamiseksi ministeriö voi päätöksellään valtuuttaa toisen viranomaisen tai ulkopuolisen tilintarkastajan suorittamaan tuen käyttöön liittyviä tuen välittäjiin ja myöntäjiin sekä tuen saajiin kohdistuvia 1 momentissa tarkoitettuja tarkastuksia puolestaan. Tilintarkastajan tulee olla julkishallinnon ja -talouden tilintarkastuslautakunnan hyväksymä tilintarkastaja (JHTT-tilintarkastaja) tai tilintarkastusyhteisö (JHTT-yhteisö), keskuskauppakamarin hyväksymä tilintarkastaja (KHT-tilintarkastaja) tai tilintarkastusyhteisö (HTM-yhteisö). Tilintarkastaja toimii tehtävässään virkavastuulla. Tilintarkastajan tulee tarkastustehtävää suorittaessaan noudattaa hallintomenettelylakia (598/1982) ja kielilakia (148/1922).

Tuen saaja on velvollinen korvauksetta esittämään 1 ja 2 momentissa tarkoitetuille tarkastajille kaikki tarvittavat tili- ja muut asiakirjat, joilla tarkoitetaan myös automaattisen tietojenkäsittelyn tai muulla vastaavalla tavalla luotua tai säilytettyä vastaavaa aineistoa, sekä muutoinkin avustamaan tarkastuksessa. Tarkastus voi käsittää valvontatehtävän edellyttämässä laajuudessa tuen saajan kotieläinrakennukset, viljelmät, tuotanto- ja jalostuslaitokset, varastot, myynti- ja markkinointitilat sekä muut tuen myöntämisen ja maksamisen edellytyksenä olleet olosuhteet. Tarkastus voi koskea sekä varsinaista tuen saajaa että tuen välittäjää. Tarkastusta ei kuitenkaan saa suorittaa kotirauhan piiriin kuuluvissa tiloissa.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan tarvittaessa antaa tarkempia säännöksiä 1 ja 2 momentissa tarkoitetusta tarkastuksen teknisestä suorittamisesta.

Poliisin on annettava tarpeellista virka-apua korvauksetta 1 momentissa sekä 37—39 §:ssä tarkoitetussa valvonnassa.

41 §

Tietojensaanti ja salassapito

Tietojensaantiin ja salassapitoon sovelletaan, mitä viranomaisen toiminnan julkisuudesta annetussa laissa (621/1999) säädetään.

Sen estämättä, mitä yksityisen liike- tai ammattitoimintaa, kirjanpitoa tai taloudellista asemaa koskevien tai verotusta varten annettujen tietojen salassapidosta taikka henkilötietojen suojasta muutoin säädetään, on tätä lakia täytäntöön panevilla viranomaisilla oikeus saada muilta viranomaisilta tässä laissa tarkoitettua tukea koskevan asian käsittelemiseksi tarpeellisia tietoja yksityisen tai yhteisön taloudellisesta asemasta, liike- tai ammattisalaisuudesta taikka yksityisen henkilökohtaisista oloista.

Tukea myöntävä viranomainen voi edellyttää, että tuen hakija tai saaja antaa terveydentilaansa koskevan lääkärintodistuksen tai muuta selvitystä terveydentilastaan siltä osin kuin sillä on merkitystä elinkeinon harjoittamisen kannalta ja sellaisen selvityksen pyytämiseen kysymyksessä olevassa tapauksessa muutoin on perusteita.

42 §

Salassa pidettävien tietojen luovuttaminen

Salassa pidettävien tietojen luovuttamiseen sovelletaan, mitä viranomaisen toiminnan julkisuudesta annetussa laissa säädetään.

Sen lisäksi mitä viranomaisen toiminnan julkisuudesta annetussa laissa säädetään salassa pidettävien tietojen luovuttamisesta, on tämän lain täytäntöönpanoon osallistuvilla viranomaisilla salassapitovelvollisuuden estämättä oikeus luovuttaa tietoja yksityisen tai yhteisön taloudellisesta asemasta, liike- tai ammattisalaisuudesta taikka yksityisen henkilökohtaisista oloista:

1) valtion ja kunnan viranomaisille tämän lain mukaisten tehtävien suorittamista varten; ja

2) syyttäjä-, poliisi- ja tulliviranomaiselle rikoksen selvittämiseksi.

Tämän lain täytäntöönpanoon osallistuvilla viranomaisilla on salassapitovelvollisuuden estämättä oikeus luovuttaa myös maa- ja metsätalousministeriölle ja Euroopan yhteisön asianomaisille toimielimille luovutettavaksi muutoin salassa pidettävä tieto, joka on tarpeen valvottaessa, että Euroopan yhteisön lainsäädäntöä on noudatettu myönnettäessä tukea, jonka rahoittamiseen yhteisö on osallistunut.

8 luku

Takaisinperintä

43 §

Tuen takaisinperiminen tuen saajalta

Tämän lain nojalla myönnetyn tuen maksaminen lakkautetaan ja tuki määrätään osaksi tai kokonaan takaisinperittäväksi, jos tuki on käytetty muuhun tarkoitukseen kuin mihin se on myönnetty tai tuen saaja on antanut tuen myöntämiseen tai maksamiseen olennaisesti vaikuttaneita virheellisiä tietoja tai menetellyt muutoin vilpillisesti.

44 §

Harkinnanvarainen takaisinperintä

Tuen maksaminen voidaan lakkauttaa 43 §:ssä säädetyn lisäksi ja se voidaan määrätä osaksi tai kokonaan takaisin maksettavaksi, jos:

1) tuki on myönnetty tai maksettu väärin perustein;

2) tuen saaja on viiden vuoden kuluessa avustuksen viimeisen erän maksamisesta tai lainan viimeisen erän nostamisesta ilman pakottavaa syytä lopettanut tuen myöntämisen perusteena olevan toimintansa tai olennaisesti supistanut sitä;

3) tuen saaja on avustuksen viimeisen erän maksamisesta tai lainan viimeisen erän nostamisesta seuraavien viiden vuoden aikana ilman työvoima- ja elinkeinokeskuksen maaseutuosaston suostumusta luovuttanut tuen kohteena olevaa omaisuutta muun kuin perintöoikeudellisen saannon kautta henkilölle, joka ei täytä tuen myöntämisen edellytyksiä;

4) lainoitettu tila tai sen osa myydään ulosottotoimin;

5) porotaloutta tai luontaiselinkeinoa harjoittavan tukea saaneen avoimen yhtiön, kommandiittiyhtiön, osuuskunnan tai osakeyhtiön omistussuhteet muuttuvat muun kuin perintöoikeudellisen saannon kautta siten, ettei yritystä voida enää pitää tukemiskelpoisena tämän lain säännösten mukaisesti;

6) yhteenliittymä purkautuu ennen kuin kuusi vuotta on kulunut tuen myöntämisestä;

7) tukipäätöksessä taikka tuen perusteena olleessa asiakirjassa asetettuja ehtoja ei ole noudatettu;

8) tuen saaja kieltäytyy antamasta tämän lain mukaista tarkastustoimintaa suorittaville tarkastajille tuen käyttöön tai valvontaan liittyviä tietoja taikka tili- tai muita asiakirjoja tai avustamasta tarpeellisessa määrin tarkastuksen suorittamisessa;

9) vakuuden arvo on hakijasta riippumattomasta syystä siinä määrin alentunut, että lainasta maksamatta olevan pääoman periminen vaarantuu;

10) koron tai lyhennyksen suorittaminen on viivästynyt kauemmin kuin kolme kuukautta;

11) jos lainansaaja tai takaaja on joutunut konkurssiin taikka jos takaaja on kuollut eikä lainansaaja ole kehotuksista huolimatta asettanut lainan antajan hyväksymää riittävää vakuutta; tai

12) Euroopan yhteisön säännöksissä tätä edellytetään.

45 §

Takaisinperimisen toimivalta

Maa- ja metsätalousministeriö päättää myöntämiensä tukien takaisinperimisestä ja niiden maksamisen lakkauttamisesta. Muutoin tuen takaisinperimisestä ja maksamisen lakkauttamisesta päättää työvoima- ja elinkeinokeskus. Valtioneuvoston asetuksella voidaan tarvittaessa säätää siitä ajasta, jonka kuluessa tuki on perittävä takaisin. Tuen takaisinperimiseen ei saa ryhtyä enää sen jälkeen, kun kymmenen vuotta on kulunut tuen viimeisen erän maksamisesta.

Luottolaitos voi irtisanoa korkotukilainan heti takaisin maksettavaksi, jos korkotuki on 43 §:ssä mainituilla perusteilla päätetty lakkauttaa. Luottolaitoksen tulee irtisanoa valtionlaina, kun työvoima- ja elinkeinokeskuksen maaseutuosasto on lainvoimaisesti määrännyt lainan irtisanottavaksi. Luottolaitos voi irtisanoa sekä valtionlainan että korkotu-

kilainan, jos 44 §:n 9—11 kohdassa mainitut edellytykset ovat olemassa.

46 §

Vastuu varojen palauttamisesta eräissä tapauksissa

Jos valtio on Euroopan yhteisön yhteistä maatalouspolitiikkaa tai rakennerahastoja koskevassa lainsäädännössä tarkoitetun jäsenvaltion vastuun perusteella velvollinen maksamaan Euroopan yhteisöjen komissiolle takaisin Euroopan yhteisön varoja, tuen välittäjä on velvollinen maksamaan valtiolle sen komissiolle suorittaman määrän täysimääräisenä kuluineen, jos varojen takaisinmaksu on johtunut välittäjän virheellisestä menettelystä tai jos välittäjä on ohjelmaasiakirjan perusteella suoraan vastuussa komissiolle varojen käytöstä. Varojen palauttamisesta päättää maa- ja metsätalousministeriö.

47 §

Tuen saajan ilmoitusvelvollisuus ja ennakkotieto

Tuen saajan on välittömästi ilmoitettava tuen myöntäjälle sellaisesta olosuhteiden muutoksesta, joka saattaa aiheuttaa tuen takaisinperimisen tai lakkauttamisen taikka valtionlainan irtisanomisen.

Tuen saajalle voidaan pyynnöstä antaa sitova ennakkotieto siitä, aiheuttaako suunniteltu toimenpide 1 momentissa tarkoitetun seuraamuksen. Vastaava ennakkotieto voidaan antaa myös ennen tämän lain voimaantuloa voimassa olleen lainsäädännön mukaisten valtionlainojen ja myyntihintasaamisten sekä avustusten ja muiden tukien osalta. Hakemuksessa on ilmoitettava yksilöitynä kysymys, josta ennakkotietoa haetaan, ja esitettävä asian ratkaisemiseksi tarvittava selvitys. Ennakkotietoa ei anneta, jos hakemus asiassa on vireillä tai asia on viranomaisen toimesta ratkaistu. Ennakkotiedon antaa tuen myöntävä viranomainen.

48 §

Takaisinperimisen ja irtisanomisen seuraamukset

Jos tuen saaja on menetellyt 43 §:ssä säädetyllä tavalla, voidaan takaisin perittävää määrää korottaa enintään 20 prosentilla taikka, jos menettely on ollut erittäin törkeää, enintään 100 prosentilla.

49 §

Takaisinmaksuvelvollisuuden yhteisvastuullisuus

Jos tuki on myönnetty yhteisesti useammalle, vastaavat kaikki tuen saajat yhteisvastuullisesti tuen palauttamisesta valtiolle. Tuen saajien kesken vastuu jakautuu siinä suhteessa kuin tuen saaja on osallistunut tuen palautusvelvollisuuden perusteena olleeseen toimintaan.

50 §

Takaisin maksettavan määrän korko ja viivästyskorko

Takaisinperittävälle ja palautettavalle avustukselle, korkohyvitykselle ja lainanhoitokulujen korvaukselle sekä irtisanotulle valtionlainalle on maksettava korkolain 3 §:n 2 momentissa tarkoitetun korkokannan mukaista korkoa lisättynä kolmella prosenttiyksiköllä maksun suorittamispäivästä sen takaisinmaksupäivään saakka. Jollei palautettavaa määrää makseta asetettuna eräpäivänä, sille on suoritettava vuotuista viivästyskorkoa korkolain 4 §:n 3 momentissa tarkoitetun korkokannan mukaan.

Maa- ja metsätalousministeriö voi erityisestä syystä päättää, että 1 momentissa tarkoitettu korko jätetään osaksi tai kokonaan perimättä, jos tuensaajan menettely on tapahtunut lieventävien olosuhteiden vallitessa tai hänen tilanteensa on vanhuuden, sairauden, pysyvän työkyvyttömyyden, pakottavien taloudellisten vaikeuksien tai muun vastaavan syyn takia sellainen, ettei korkoja saataisi perityksi.

51 §

Tukipäätöksen ehdot

Tässä laissa säädetyt tuen maksamisen ja takaisinperimisen perusteet on otettava tukipäätöksen ehdoiksi. Tukipäätökseen voidaan ottaa lisäksi myös muita teknisluonteisia tuen maksamisen ja takaisinperimisen ehtoja sen mukaan kuin Euroopan yhteisön asetuksissa tai komission päätöksissä edellytetään tai valtioneuvoston asetuksella säädetään.

52 §

Saamisten periminen

Takaisinperintää koskeva päätös voidaan ulosottotoimin panna täytäntöön sen jälkeen kun päätös on saanut lainvoiman.

53 §

Velkakirjaehdot

Velkakirjoihin on otettava 43 ja 44 §:n mukaiset tuen takaisinperimistä koskevat ehdot. Velkakirjoihin voidaan asettaa irtisanomisen sekä velkakirjassa mainitun irtisanomiskoron maksamisen uhalla noudatettavaksi muitakin ehtoja, jotka koskevat tilan tai alueen käyttämistä, valtionlainan perimisen turvaamista sekä lainan käyttöä samoin kuin muita tarpeelliseksi katsottuja ehtoja.

9 luku

Tiedoksianto ja muutoksenhaku

54 §

Päätöksen tiedoksianto

Työvoima- ja elinkeinokeskuksen tukea tai maksuhelpotusta koskevasta hakemuksesta antama päätös saadaan toimittaa hakijalle tiedoksi postitse tavallisena kirjeenä. Tiedoksisaannin katsotaan tällöin tapahtuneen, jollei muuta näytetä, seitsemäntenä päivänä sen jälkeen, kun päätös on annettu postin kuljetettavaksi.

Päätöksen tiedoksiannossa muissa tapauksissa noudatetaan, mitä tiedoksiannosta hallintoasioissa annetussa laissa (232/1966) säädetään.

55 §

Muutoksenhakuoikeus

Asianosainen saa hakea muutosta työvoima- ja elinkeinokeskuksen tämän lain nojalla tekemään päätökseen valittamalla maaseutuelinkeinojen valituslautakuntaan 30 päivän kuluessa siitä, kun hän on saanut tiedon päätöksestä.

Metsähallituksen lupapäätökseen haetaan muutosta maaseutuelinkeinojen valituslautakunnasta annetun lain (1203/1992) 1 §:n mukaisesti.

Maa- ja metsätalousministeriön päätökseen saa hakea muutosta siten kuin muutoksenhausta hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

56 §

Muutoksenhakumenettely

Valituskirjelmä voidaan toimittaa muutoksenhakuviranomaiselle tai sille työvoima- ja elinkeinokeskukselle, jonka päätökseen muutosta haetaan. Työvoima- ja elinkeinokeskuksen on lähetettävä valituskirjelmä sekä asiassa kertyneet asiakirjat ja lausuntonsa valituksesta maaseutuelinkeinojen valituslautakunnalle.

Maa- ja metsätalousministeriön päätöstä koskeva valitus voidaan toimittaa suoraan korkeimmalle hallinto-oikeudelle.

57 §

Muutoksenhaku maaseutuelinkeinojen valituslautakunnan päätökseen

Maaseutuelinkeinojen valituslautakunnan antamaan päätökseen asiassa, joka koskee tuen takaisinperintää tai lakkauttamista, lainan irtisanomista, vapaaehtoisen velkajärjestelyn raukeamista tai erityisen etuuden peruuttamista, saa hakea muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen siten kuin

hallintolainkäyttölaissa säädetään. Muuten maaseutuelinkeinojen valituslautakunnan päätökseen saa hakea muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Valituslupa voidaan myöntää, jos:

1) lain soveltamisen kannalta muissa samanlaisissa tapauksissa tai oikeuskäytännön yhteneväisyyden vuoksi on tärkeää saattaa asia korkeimman hallinto-oikeuden ratkaistavaksi;

2) asian saattamiseen korkeimman hallinto-oikeuden ratkaistavaksi on erityistä aihetta asiassa tapahtuneen ilmeisen virheen vuoksi; tai

3) valitusluvan myöntämiseen on muu painava syy.

10 luku

Erinäiset säännökset

58 §

Myyntihinnan ja lainojen koron tarkistaminen

Jos ennen 1 päivää tammikuuta 1996 syntyneen valtion myyntihintasaamisen tai porotilalain (590/1969), luontaiselinkeinolain (610/1984) tai porotalouslain (161/1990) nojalla myönnetyn valtionlainan korkona peritään yli kahden ja puolen prosentin vuotuista korkoa, korko on 1 päivän marraskuuta 1996 ja 31 päivän joulukuuta 2001 välisen ajan kuitenkin kaksi ja puoli prosenttia. Asuntolainojen korkona peritään mainittuna aikana enintään neljän prosentin vuotuista korkoa. Vuoden 2002 alusta lukien korkoa voidaan yleisesti tarkistaa enintään kahdella prosenttiyksiköllä lainan myöntämisen jälkeen yleisessä korkotasossa tapahtuneita muutoksia vastaavasti. Myyntihinnan ja lainojen koron yleisestä tarkistamisesta päättää valtioneuvosto.

59 §

Korvaukset

Tässä laissa tarkoitettujen tehtävien hoitamisesta kunnalle aiheutuvista kustannuksista ei makseta valtion varoista muuta kuin kuntien valtionosuuslaissa (1147/1996) säädettyä korvausta.

Neuvontajärjestöille suoritettavien maksujen perusteista säädetään tarvittaessa maa- ja metsätalousministeriön asetuksella. Milloin kysymys on yksittäistapauksia koskevista valvontaan ja takaisinperimiseen liittyvistä tehtävistä, valtion viranomaiset ovat velvolliset avustamaan maa- ja metsätalousministeriötä ja sen alaisia viranomaisia korvauksetta.

60 §

Käsittelymaksun periminen

Tämän lain nojalla annetuista päätöksistä peritään maksu siten kuin maksujen perimisestä erikseen säädetään. Työvoima- ja elinkeinokeskuksen velkajärjestelyä ja muita luottojen maksuhelpotuksia sekä tuen myöntämistä koskevat päätökset ovat kuitenkin maksuttomia. Velkajärjestelyä ja muita luottojen maksuhelpotuksia koskevat päätökset ovat maksuttomia myös maaseutuelinkeinojen valituslautakunnassa.

61 §

Panttaus

Tilan kiinnittäminen ja panttaaminen velan maksamisen vakuudeksi sekä ulosmittaus ja pakkohuutokaupalla myyminen on sallittu.

62 §

Erityiset etuudet

Luontaiselinkeinon harjoittajalla, joka omistaa tai muutoin hallitsee ja asuu luontaiselinkeinotilaa tai lisäaluetta antamalla muodostettua tilaa taikka tilaa, jonka hankkimista tai rakentamista on tuettu tämän lain tai ennen tämän lain voimaantuloa voimassa olleen lain nojalla, on ilman eri korvausta oikeus valtion maa- ja vesialueilla:

1) sijoittaa Metsähallituksen lupapäätöksellä tukikohta metsästystä varten erityisen painavista syistä tai tukikohta kalastusta varten sekä kalakellareita ja varastosuojia elinkeinon harjoittamisen kannalta välttämättömille paikoille kalastuselinkeinon kannalta merkittävien vesistöjen välittömään yhteyteen; ja

2) laiduntaa karjaa sekä koota sille heinää, lehdeksiä, järviluhtaa ja -kortetta.

Edellä 1 momentissa mainittu lupa voidaan antaa vain, jos asianomaisen rakennuksen si-

joittamista on pidettävä luontaiselinkeinon harjoittamisen kannalta välttämättömänä. Työvoima- ja elinkeinokeskus antaa lausunnon tukikohdan tarpeellisuudesta.

Metsähallitus voi, työvoima- ja elinkeinokeskuksen annettua asiasta lausunnon, peruuttaa myönnetyn erityisen etuuden, jos etuutta ei voida pitää luontaiselinkeinon harjoittamisen kannalta enää perusteltuna.

63 §

Viittaussäännös

Tätä lakia täytäntöön pantaessa noudatetaan soveltuvin osin, mitä maaseutuelinkeinojen tukitehtäviä hoidettaessa noudatettavasta menettelystä annetun lain (1336/1992) 4 §:ssä ja 6 §:n 1 momentissa säädetään.

64 §

Tarkemmat säännökset

Valtioneuvoston asetuksella voidaan tarvittaessa antaa tätä lakia tarkemmat säännökset Euroopan yhteisön asetuksissa jäsenvaltion päätettäväksi jätetyistä seikoista.

Maa- ja metsätalousministeriö antaa lakia ja valtioneuvoston asetusta tarkemmat asetukset tuettavien toimenpiteiden hyväksyttävistä kustannuksista, tuettavien kokonaisinvestointien enimmäismääristä, hankkeen ja toimenpiteen toteuttamisajasta, tuen siirtämisestä sekä tarvittavien maksuvalmius-, kannattavuus- ja muiden laskelmien, maaseutuyritysten kehittämissuunnitelmien sekä velkajärjestelysopimusten laatimistavasta. Maa- ja metsätalousministeriö vahvistaa niin ikään velkakirja-, hakemus-, sopimus- ja päätöskaavat sekä määrää hakijan omakustannusosuuden velkajärjestelysuunnitelmasta ja antaa tarkemmat määräykset kustannusten korvaamiseen liittyvistä menettelytavoista.

Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella voidaan antaa myös tarkempia määräyksiä tuen hakemis- ja myöntämismenettelystä sekä maksamismenettelystä tai lainojen ja tukien hoitoon liittyvien tallennus-, seuranta- ja valvontajärjestelmien teknisistä yksityiskohdista.

65 §

Maatilatalouden kehittämisrahaston varojen käyttäminen

Maatilatalouden kehittämisrahaston varoja voidaan sen lisäksi, mitä niiden käyttämisestä säädetään edellä, käyttää:

1) maan ja muun omaisuuden hankkimiseen;

2) hankitun omaisuuden hoitamiseen ja kunnostamiseen;

3) lainoituksesta aiheutuviin hoitopalkkioja muihin menoihin;

4) tämän lain mukaisiin tukitoimenpiteisiin ja valtionlainoihin;

5) porotalouden ja luontaiselinkeinojen kehittämistoimintaa koskevien tutkimusten ja selvitysten suorittamiseen; sekä

6) porotalouden ja luontaiselinkeinojen edistämishankkeiden tukeen.

Maatilatalouden kehittämisrahaston varoja voidaan käyttää myös porotalous- ja luontaiselinkeinotoiminnan monipuolistamista edistävään yritystoiminnan toimintaedellytysten selvittämiseen ja kehittämiseen sekä yrittäjien tai yrittäjiksi aikovien koulutukseen. Tätä tarkoitusta varten voidaan varoja osoittaa myös työvoima- ja elinkeinokeskuksen maaseutuosastolle, joka voi jakaa niitä edelleen kuntien käytettäviksi.

Maatilatalouden kehittämisrahaston varoista saadaan maksaa palkkioita ja korvausta vapaaehtoiseen velkajärjestelyyn tarkoitettuun menettelyyn liittyvistä kustannuksista.

11 luku

Määräajan voimassa olevat tuet

66 §

Elinkeinotoiminnasta ja asunnon hankkimisesta aiheutuneiden valtion saatavien määräaikainen maksuvapautus

Sen estämättä mitä muualla säädetään, voidaan erityisiin taloudellisiin vaikeuksiin joutuneen lainansaajan taloudellisen tilanteen helpottamiseksi myöntää määräaikainen maksuvapautus elinkeinon harjoittamisesta aiheutuneiden valtion saatavien ja asunnon hankkimisesta aiheutuneiden valtionlainojen järjestelemiseksi 31 päivään joulukuuta 2000 mennessä saapuneen hakemuksen perusteella

siten kuin valtioneuvoston asetuksella tarkemmin säädetään.

Määräaikainen maksuvapautus voidaan toteuttaa myöntämällä erääntyneiden lyhennysten ja korkojen suorittamisesta maksuvapautusta. Luoton pääoman osalta maksuvapautuksen määrä voi olla kuitenkin enintään 40 prosenttia erääntyneestä lyhennyksen määrästä ja korkojen osalta maksuvapautuksen määrä voi olla enintään 80 prosenttia. Edellä mainittu koskee myös niitä lyhennys- ja korkoeriä, joille on myönnetty maksulykkäyksiä 1 päivän marraskuuta 1996 ja 1 päivän toukokuuta 1999 välisena aikana.

Lainansaajan voidaan katsoa joutuneen erityisiin taloudellisiin vaikeuksiin, jos hän on tullut tai on ilmeisessä vaarassa tulla maksukyvyttömäksi eikä maksukykyä voida palauttaa myöntämällä korkotukilainojen ja valtionlainojen lyhennysmaksuille lykkäystä tai valtionlainoille korkovapautta taikka sellaisilla varoilla, jotka on saatavissa hakijan yrityspääomia haitallisesti vähentämättä.

Edellytyksenä määräaikaiselle maksuvapautukselle on, että sen oletetaan olennaisesti parantavan lainansaajan taloudellista tilannetta ja järjestelyn myötä elinkeinotoiminta palautuu kannattavaksi. Lisäksi edellytetään, että pääoman tai korkojen rästit ovat syntyneet ennen 1 päivää toukokuuta 1999. Ennen 10 päivää syyskuuta 1993 syntyneitä rästejä ei kuitenkaan voida järjestellä tämän pykälän nojalla.

Yritystoiminnan lopettavan tai lopettaneen velallisen luottoja voidaan järjestellä vain, jos velallisen asunnon säilyttämistä ei voida muutoin turvata ja tällöin järjestely voidaan toteuttaa vain asuntoluottojen osalta. Lisäksi lainansaajalta edellytetään, että hänellä on riittävästi maksuvaraa suoriutua jäljelle jäävän asuntolainan maksuohjelmasta.

67 §

Määräaikainen maksuhelpotus korkotukilainana ja takauksena

Porotalouden ja luontaiselinkeinon harjoittajien luottolaitosten myöntämistä vapaarahoitteisista asuntolainoista ja elinkeinon harjoittamiseen liittyvistä lainoista sekä niihin liittyvistä maksuista aiheutuneiden erityisten taloudellisten vaikeuksien vakauttamiseksi voidaan myöntää valtion varoista korkotukea ja valtiontakauksia 31 päivään joulukuuta 2000 mennessä saapuneiden hakemusten perusteella siten kuin valtioneuvoston asetuksella tarkemmin säädetään.

Luottolaitokset voivat myöntää korkotukilainaa omaa asuntoa ja elinkeinon harjoittamisen vuoksi otettujen, tavanomaisin ehdoin myönnettyjen kotimaisten pankkilainojen sekä vero- ja muiden kulujen maksamiseen sellaisten luottojen ja maksujen osalta, joiden pääoman tai korkojen rästit ovat syntyneet ennen 1 päivää toukokuuta 1999.

Edellytyksenä määräaikaiselle maksuhelpotukselle on, että sen oletetaan olennaisesti parantavan lainansaajan taloudellista tilannetta ja järjestelyn myötä taloudellinen tilanne palautuu sellaiseksi, että elinkeinotoiminnan harjoittaminen on kannattavaa.

Valtiontakaus voi kattaa enintään 80 prosenttia lainan kokonaismäärästä. Takaukselle on hankittava normaali pankkitoiminnassa käytetty vakuus, jonka ei tarvitse olla turvaava. Valtion myöntämään takaukseen sovelletaan soveltuvin osin maaseutuelinkeinojen rahoituslain (329/1999) 32—34 §:ää.

68 §

Ratkaiseva viranomainen

Valtionlainojen ja myyntihintasaamisten määräaikaista maksuvapautusta koskeva hakemus on toimitettava asianomaiseen työvoima- ja elinkeinokeskukseen viimeistään 31 päivänä joulukuuta 2000. Työvoima- ja elinkeinokeskus ratkaisee hakemuksen.

Korkotukilainan ja valtiontakauksen muodossa myönnettävää määräaikaista maksuhelpotusta on haettava viimeistään 31 päivänä joulukuuta 2000. Hakemus toimitetaan työvoima- ja elinkeinokeskukseen. Työvoima- ja elinkeinokeskus antaa lainahakemuksesta lausunnon ja toimittaa hakemuksen luottolaitokselle. Luottolaitos toimittaa hakemuksen maa- ja metsätalousministeriölle, joka ratkaisee asian.

Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkemmat säännökset liitteistä sekä muutoin tuen hakemisessa noudatettavasta menettelystä.

Tämän luvun mukaista tukea koskevat hakemukset on toimitettava työvoima- ja elinkeinokeskukselle samalla kertaa. Asia on käsiteltävä kiireellisenä.

12 luku

Voimaantulo- ja siirtymäsäännökset

69 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan asetuksella säädettävänä ajankohtana. Jos Euroopan yhteisön toimielinten päätökset lakiin sisältyvien toimenpiteiden hyväksymisestä annetaan eri ajankohtina, laki muutoksineen voidaan vastaavilta osin saattaa voimaan eri ajankohtina.

Tällä lailla kumotaan 9 päivänä helmikuuta 1990 annettu porotalouslaki (161/1990) ja 24 päivänä elokuuta 1984 annettu luontaiselinkeinolaki (610/1984) niihin myöhemmin tehtyine muutoksineen.

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

70 §

Varojen käyttö

Porotilalain, porotalouslain tai luontaiselinkeinolain tarkoituksiin hankittua tai muulla tavoin saatua omaisuutta käytetään tämän lain voimaan tultua maatilatalouden kehittämisrahastosta annetun lain (657/1966) 3 §:ssä säädettyihin tarkoituksiin.

Maatilatalouden kehittämisrahaston varoja voidaan edelleen käyttää myös sellaisiin porotilalain, luontaiselinkeinolain ja porotalouslain mukaisesti loppuun saatettaviin hankkeisiin, joihin niitä on voitu käyttää tämän lain voimaan tullessa voimassa olleiden säännösten mukaan.

71 §

Aikaisemman lainsäädännön soveltaminen

Tämän lain voimaan tullessa porotilalain, luontaiselinkeinolain ja porotalouslain nojalla vireillä olevat asiat käsitellään loppuun mainittujen lakien mukaisesti.

Ennen tämän lain voimaantuloa porotilalain, luontaiselinkeinolain ja porotalouslain nojalla vireillä olevat vapaaehtoista velkajärjestelyä koskevat asiat voidaan kuitenkin käsitellä loppuun uuden lainsäädännön mukaisesti.

Porotalouslain ja luontaiselinkeinolain sekä muun ennen tämän lain voimaantuloa voimassa olleen lainsäädännön täytäntöönpanon osalta sekä mainitun lainsäädännön nojalla syntyneen valtion, kunnan ja luottolaitoksen saamisen osalta noudatetaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä ja niiden mukaisia sopimusehtoja.

Maaseutuelinkeinolain (1295/1990) säännöksiä sovelletaan myös tämän lain voimaan tultua luontaiselinkeinolain ja porotalouslain ja sitä aikaisemmin voimassa olleen lainsäädännön nojalla vireille tulleisiin asioihin siltä osin kuin mainituissa laeissa on viitattu maaseutuelinkeinolakiin. Valtionlainan tilittämisen osalta sovelletaan kuitenkin, mitä tämän lain 25 §:ssä säädetään valtionlainan tilittämisestä.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa menettelytapoja koskevia 1—4 momentissa tarkoitetusta lainsäädännöstä poikkeavia säännöksiä.

Ennen maaseutuelinkeinojen rahoituslain voimaan saattamista 67 §:n 3 momentin mukaiseen valtiontakaukseen voidaan soveltaa maaseutuelinkeinolain 7 lukua soveltuvin osin.

72 §

Aikaisemman lainsäädännön mukaiset maksuhelpotukset ja velkajärjestelyt

Porotilalain, porotalouslain ja luontaiselinkeinolain mukaisten valtion myyntihintasaamisten ja lainojen maksuhelpotukset ja velkajärjestelyt myönnetään ja käsitellään tämän lain 5, 6 ja 11 luvussa säädetyn mukaisesti. Valtion avustusten, myyntihintasaamisten ja valtionlainojen sekä korkotukilainojen irtisanominen ja takaisinperiminen toteutetaan ennen tämän lain voimaantuloa voimassa olleen lainsäädännön mukaisesti.

73 §

Aikaisemman lainsäädännön mukaiset ohjelmaperusteiset tuet

Ennen tämän lain voimaantuloa voimassa olleen lainsäädännön mukaisten EU-osarahoitteisten ohjelmaperusteisten avustusten ja muiden tukien myöntämisessä ja maksami-

sessa, valvonnassa ja muissa menettelyissä noudatetaan ohjelmakauden loppuun asti tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä ja määräyksiä, jollei Euroopan yhteisön säännöksistä muuta johdu.

74 §

Aikaisemman lainsäädännön mukaisten lainojen valtionvastuu

Ennen tämän lain voimaantuloa voimassa olleen lainsäädännön nojalla maatilatalouden kehittämisrahaston varoista myönnettyjen valtionlainojen valtionvastuun osalta noudatetaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

75 §

Aikaisemmin myönnettyjen valtionlainojen hoitopalkkiot

Porotalouslain ja luontaiselinkeinolain ja muun ennen niiden voimaantuloa voimassa olleen lainsäädännön nojalla myönnettyjen valtionlainojen hoitamisesta maksetaan luottolaitoksille hoito- ja muiden kustannusten korvausta siten kuin valtioneuvoston asetuksella säädetään.

76 §

Aikaisemman lainsäädännön mukaisten lainojen ja tukien irtisanominen, lakkauttaminen ja takaisinperiminen

Ennen tämän lain voimaantuloa voimassa olleen lainsäädännön mukaisten tukien ja valtionlainojen lakkauttamisen, irtisanomisen ja takaisinperimisen osalta noudatetaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

77 §

Muutoksenhaku aikaisemman lainsäädännön nojalla tehdyistä ratkaisuista

Tämän lain voimaan tultua työvoima- ja elinkeinokeskuksen ja maaseutuelinkeinojen valituslautakunnan antamiin päätöksiin porotalouslain ja luontaiselinkeinolain mukaisissa asioissa haetaan muutosta siten kuin tämän lain 9 luvussa vastaavien asioiden osalta säädetään sen estämättä, mitä muutoksenhausta on aikaisemmin säädetty.

78 §

Viittaussäännökset

Milloin muualla laissa viitataan porotalouslakiin tai luontaiselinkeinolakiin, on sovellettava tämän lain vastaavaa säännöstä, jollei edellä toisin säädetä.

79 §

Rakennuspaikka

Paliskunta, joka porotilalain mukaisella hallintaoikeudella hallitsee rakennuspaikka-aluetta, voi työvoima- ja elinkeinokeskuksen lupapäätöksellä vaihtaa sijainniltaan epätarkoituksenmukaisen tai sijainniltaan tarpeettomaksi käyneen rakennuspaikka-alueen Metsähallituksen osoittamaan porotalouden kannalta soveliaaseen paikkaan. Paliskunnan on siirrettävä omistamansa rakennukset alueelta kahden vuoden kuluessa työvoima- ja elinkeinokeskuksen päätöksestä lukien. Työvoima- ja elinkeinokeskus voi tehostaa päätöstä uhkasakolla tai teettämisuhalla, siten kuin niistä uhkasakkolaissa (1113/1990) säädetään.

80 §

Eräät aikaisemman lainsäädännön mukaiset toimenpiteet ja oikeussuhteet

Porotilalain säännöksiä noudatetaan niiden asioiden osalta, jotka liittyvät porotilalain täytäntöönpanoon ja joista ei tässä laissa säädetä toisin. Sanottu koskee myös maksuhelpotuksia sekä tilojen rajoituksia. Valtion saamisten siirtäminen, valtion saamisten sekä avustusten takaisin periminen, tilan tai sen osan rajoituksista ja panttivastuusta vapauttaminen, luovutuslupien myöntäminen sekä maksuhelpotusten myöntäminen valtion saamisten osalta kuuluu kuitenkin työvoima- ja elinkeinokeskuksen toimivaltaan, jollei niitä tässä laissa ole annettu maa- ja metsätalousministeriön tehtäväksi. Porotilalakia noudatetaan soveltuvin osin myös lainojen osalta. Maksuhelpotukset ja lainojen siirrot

ratkaisee kuitenkin lainan myöntänyt luottolaitos, jonka tulee tällöin noudattaa, mitä ennen tämän lain voimaantuloa voimassa olleessa lainsäädännössä on säädetty.

Laki

maatilatalouden kehittämisrahastosta annetun lain 2 ja 3 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan maatilatalouden kehittämisrahastosta 16 päivänä joulukuuta 1966 annetun lain (657/1966) 2 § ja 3 §:n 3 momentti, sellaisina kuin ne ovat laissa 330/1999, seuraavasti:

2 §

Maatilatalouden kehittämisrahaston muodostavat asuntorahastoon kuuluneet varat, rahaston toiminnasta kertyvät tai lahjoituksina saadut varat sekä ne varat, jotka valtion talousarviossa rahastoon siirretään sekä maaseutuelinkeinojen rahoituslain (329/1999) 8 §:n 3 momentin sekä porotalouden ja luontaiselinkeinojen rahoituslain (/) 8 §:n 2 momentin nojalla rahaston varoista rahoitetun tuen osarahoituksena rahastoon tuloutetaan.

3 §

— — — — — — — — — — — — — — —

Maatilatalouden kehittämisrahaston varoja käytettäessä on erityisesti edistettävä maaseutuelinkeinojen rahoituslain ja porotalouden ja luontaiselinkeinojen rahoituslain mukaisia tavoitteita.

— — — — — — — — — — — — — — —

Tämä laki tulee voimaan asetuksella säädettävänä ajankohtana.

Laki

yhdyskuntien vesihuoltotoimenpiteiden avustamisesta annetun lain 1 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan yhdyskuntien vesihuoltotoimenpiteiden avustamisesta 18 päivänä tammikuuta 1980 annetun lain (56/1980) 1 §:n 3 momentti, sellaisena kuin se on laissa 334/1999, seuraavasti:

1 §

— — — — — — — — — — — — — — —

Jollei maaseutuelinkeinojen rahoituslaista (329/1999) tai porotalouden ja luontaiselinkeinojen rahoituslaista (/) muuta johdu, tätä lakia sovelletaan myös myönnettäessä yhdyskuntien vesihuoltotoimenpiteisiin sellaisia avustuksia, joiden rahoittamiseen saadaan tukea Euroopan yhteisön rakennerahastoista.

Tämä laki tulee voimaan asetuksella säädettävänä ajankohtana.

Laki

maaseutuelinkeinojen hallinnosta kunnissa annetun lain 1 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan maaseutuelinkeinolain hallinnosta kunnissa 20 päivänä joulukuuta 1991 annetun lain (1558/1991) 1 §, sellaisena kuin se on laissa 336/1999, seuraavasti:

1 §

Kunnan on huolehdittava alueellaan maaseutuelinkeinojen rahoituslain (329/1999), porotalouden ja luontaiselinkeinojen rahoituslain (/) sekä muiden maaseutuelinkeinoja koskevien lakien, asetusten ja päätösten täytäntöönpanosta siten kuin erikseen säädetään.

Kunnan on annettava maa- ja metsätalousministeriölle, maa- ja metsätalousministeriön tietopalvelukeskukselle, työvoima- ja elinkeinokeskukselle ja muille valtion viranomaisille virka-apua, lausuntoja ja selvityksiä maaseutuelinkeinoihin sekä porotalous- ja luontaiselinkeinoihin liittyvissä asioissa.

Tämä laki tulee voimaan asetuksella säädettävänä ajankohtana.

Laki

yritystuesta annetun lain 2 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan yritystuesta 10 päivänä joulukuuta 1993 annetun lain (1136/1993) 2 §:n 3 momentti, sellaisena kuin se on laissa 337/1999, seuraavasti:

2 §

— — — — — — — — — — — — — — — — —

Hankkeeseen, johon on myönnetty maaseutuelinkeinojen rahoituslaissa (329/1999) tai porotalouden ja luontaiselinkeinojen rahoituslaissa (/) tarkoitettua avustusta, ei voida myöntää tässä laissa tarkoitettua tukea.

Tämä laki tulee voimaan asetuksella säädettävänä ajankohtana.

Laki

aravalain 1 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 17 päivänä joulukuuta 1993 annetun aravalain (1189/1993) 1 §:n 2 momentti, sellaisena kuin se on laissa 338/1999, seuraavasti:

1 §

Soveltamisala

— — — — — — — — — — — — — — —

Tämän lain nojalla ei myönnetä lainaa sellaisiin asuntoihin, joita varten voidaan myöntää lainaa tai korkotukea maaseutuelinkeinojen rahoituslain (329/1999) tai porotalouden ja luontaiselinkeinojen rahoituslain (/) nojalla tai muun lain nojalla maatilatalouden kehittämisrahaston varoista.

Tämä laki tulee voimaan asetuksella säädettävänä ajankohtana.

Laki

omistusasuntolainojen korkotuesta annetun lain 1 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan omistusasuntolainojen korkotuesta 17 päivänä joulukuuta 1993 annetun lain (1204/1993) 1 §:n 2 momentti, sellaisena kuin se on laissa 339/1999, seuraavasti:

1 §

Soveltamisala

— — — — — — — — — — — — — — —

Tämä laki ei koske omistusasuntoja, joita varten voidaan myöntää lainaa tai korkotukea maaseutuelinkeinojen rahoituslain (329/1999) tai porotalouden ja luontaiselinkeinojen rahoituslain (/) nojalla tai muun lain nojalla maatilatalouden kehittämisrahaston varoista.

— — — — — — — — — — — — — — —

Tämä laki tulee voimaan asetuksella säädettävänä ajankohtana.

Laki

varainsiirtoverolain 14 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 29 päivänä marraskuuta 1996 annetun varainsiirtoverolain (931/1996) 14 §, sellaisena kuin se on laissa 343/1999, seuraavasti:

14 §

Eräät maatalouselinkeinolainsäädännön mukaiset luovutukset

Veroa ei ole suoritettava, jos:
1) luovuttajana on valtio ja luovutus tapahtuu maatilatalouden kehittämisrahastosta annetun lain (657/1966), porotalouden ja luontaiselinkeinojen rahoituslain (/) tai kolttalain (253/1995) mukaisiin tarkoituksiin;
2) luovutuksensaajalle on myönnetty 1 kohdassa tarkoitetun lain tai maaseutuelinkeinojen rahoituslain (329/1999) tai porotalouden ja luontaiselinkeinojen rahoituslain mukainen laina kiinteistön tai sen osan hankkimista varten; tai
3) luovutuksensaajan vastattavaksi on siirretty 2 kohdassa tarkoitettu laina tai 1 tai 2 kohdassa tarkoitettua lainsäädäntöä vastaavan aikaisemman lainsäädännön mukainen laina, jos hänelle olisi voitu myöntää laina 1 tai 2 kohdassa tarkoitetun lainsäädännön mukaan.

Verovapauden edellytyksenä on työvoima- ja elinkeinokeskuksen antama todistus siitä, että luovutus tapahtuu 1 momentin 1 kohdassa mainittuun tarkoitukseen tai että luovutuksensaajalle on myönnetty 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettu laina tai hänen vastattavakseen on siirretty 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettu laina.

Tämä laki tulee voimaan asetuksella säädettävänä ajankohtana.

Tätä lakia sovelletaan sen voimaantulon jälkeen tehtyihin 14 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettuihin luovutuksiin sekä luovutuksiin, joiden perusteella 2 kohdassa tarkoitettu laina on myönnetty tai 3 kohdassa tarkoitettu laina siirretty tämän lain voimaantulon jälkeen.

Laki

pakkohuutokaupalla myytävien kiinteistöjen lunastamisesta valtiolle annetun lain 7 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan pakkohuutokaupalla myytävien kiinteistöjen lunastamisesta valtiolle 14 päivänä tammikuuta 1938 annetun lain (23/1938) 7 §:n 2 momentti, sellaisena kuin se on laissa 331/1999, seuraavasti:

7 §

— — — — — — — — — — — — — — — —

Milloin lunastettu kiinteistö tai sen osa käytetään maatilatalouden kehittämisrahastosta annetun lain tarkoituksiin, se voidaan antaa kiinteistön entiselle omistajalle tai hänen aviopuolisollensa taikka heidän tai jommankumman heistä perintökaaren (40/1965) 2 luvussa tarkoitetulle sukulaiselle, ottolapselle tai kasvattilapselle taikka tällaisen hen-

kilön aviopuolisolle, vaikka maaseutuelinkeinojen rahoituslain (329/1999) 5 §:ssä tai porotalouden ja luontaiselinkeinojen rahoituslain (/) 5 §:ssä tai näiden lakien nojalla säädettyjä edellytyksiä ei olisikaan olemassa. Lunastettu kiinteistö tai sen osa voidaan antaa myös yhteisesti kahdelle tai useammalle henkilölle.

— — — — — — — — — — — — — —

Tämä laki tulee voimaan asetuksella säädettävänä ajankohtana.

Laki

poronhoitolain 34 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 14 päivänä syyskuuta 1990 annetun poronhoitolain (848/1990) 34 §:n 1 momentti seuraavasti:

34 §

Korvattava vahinko

Porojen maa- ja metsätaloudelle aiheuttama vahinko samoin kuin porojen 31 §:n 1 momentissa tarkoitetulla alueella aiheuttama vahinko on korvattava vahinkoa kärsineelle. Vahingonkorvausta ei kuitenkaan suoriteta:

1) valtiolle, kunnalle tai seurakunnalle aiheutuneesta vahingosta;

2) metsämailla kasvavan jäkälän ja ruohon tallaamisesta tai syömisestä ja muiden pensaiden ja puiden kuin metsänuudistusaloilla olevien taimien, lehtien ja neulasten vahingoittamisesta aiheutuneesta vahingosta;

3) vahingosta, joka on aiheutunut 2 §:n 2 momentissa tarkoitetulta alueelta luovutetulla tai vuokratulla maalla tai porotilalaissa (590/1969) tarkoitetulla porotilalla; eikä

4) porotalouden ja luontaiselinkeinojen rahoituslain (/) 3 §:n 1 momentissa tarkoitetun tilan omistajalle.

— — — — — — — — — — — — — —

Tämä laki tulee voimaan asetuksella säädettävänä ajankohtana.

Laki

kolttalain 8 ja 13 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 24 päivänä helmikuuta 1995 annetun kolttalain (253/1995) 8 §:n 1 momentti ja 13 § seuraavasti:

8 §

Eräät muun lainsäädännön mukaiset tukitoimenpiteet

Koltta-alueella toimivia paliskuntia tuetaan porotalouden ja luontaiselinkeinojen rahoituslain (/) mukaisesti. Muutoin 4 §:ssä tarkoitetuille koltille myönnetään porotalouden ja luontaiselinkeinojen rahoituslaissa tarkoitettuja etuuksia vastaavat edut tämän lain mukaisesti.

— — — — — — — — — — — — — —

13 §

Palvelutuki

Maatilatalouden kehittämisrahaston varoista voidaan myöntää avustuksia hankkeisiin, joilla kehitetään ja ylläpidetään koltta-alueen kulttuuri-, tieto- ja muita palveluja.

Tämä laki tulee voimaan asetuksella säädettävänä ajankohtana.

Helsingissä 13 päivänä joulukuuta 1999